

El Pla de Drets humans de Catalunya, una oportunitat per fer efectiu el dret a la salut

Jaume Saura Estapà

Adjunt general del Síndic de Greuges de Catalunya

L'any 2017 el Síndic de Greuges va crear, per conveni amb l'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC), l'[Estructura de Drets humans de Catalunya](#) (EDHC) com a institució catalana de defensa i promoció dels drets humans i les llibertats fonamentals seguint les recomanacions dels Principis de París de les Nacions Unides (Resolució de l'Assemblea General 48/134 de 1993). En efecte, el Síndic és una institució que està establerta al màxim nivell de la legalitat catalana: reconeguda a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (art. 78 EAC) i desenvolupada per Llei del Parlament de Catalunya 24/2009, té àmplies atribucions de promoció i protecció dels drets humans, incloent-hi la resolució de queixes i consultes individuals i col·lectives, la tramitació d'expedients d'ofici sobre qüestions vinculades als drets humans i la presentació i debat al Parlament d'informes monogràfics extraordinaris sobre qualsevol matèria de la seva competència. Al seu torn, l'Institut de Drets Humans de Catalunya és una organització no governamental creada a Barcelona l'any 1984 amb una llarga trajectòria, local, nacional i internacional, de promoció i difusió dels drets humans i les llibertats fonamentals tant des de l'ensenyament com la recerca i la incidència política. És una entitat generalista que aborda en la seva més àmplia concepció la promoció i defensa dels drets humans a Catalunya i que té estatut consultiu al Consell de Drets Humans de les Nacions Unides.

Entre d'altres, l'Estructura es dota de la funció d'emetre opinions sobre els projectes i les proposicions de llei del Parlament de Catalunya que tinguin incidència en l'àmbit dels drets humans i està formada per una Junta general, en la que participen representants del Síndic i de l'IDHC, i un Consell assessor integrat per una vintena d'entitats i persones expertes en drets humans, escollides per convocatòria pública.

Per la seva banda, les pròpies Nacions Unides, a la Conferència Mundial de Drets Humans celebrada a Viena l'any 1993, van recomanar l'elaboració de **Plans d'acció nacionals** on s'identifiquessin objectius de millora en la promoció i protecció dels drets humans. Un Pla d'acció de drets humans ha de ser un document públic, elaborat amb una àmplia participació de la societat, amb un abast general de tots els drets humans i orientats a l'acció. En aquest sentit, el Manual de les Nacions Unides per l'elaboració de plans de drets humans recomana que l'impuls inicial del procés provingui del Govern i que es designi una agència focal que pot ser governamental o independent per coordinar el procés d'elaboració del Pla, per bé que la responsabilitat respecte de la seva execució correspondrà sempre al Govern. Aquest mateix Manual recomana que, allà on existeixin, les institucions nacionals de drets humans o els Ombudsmen, com a dipositaris de coneixement i expertesa en matèria de drets humans, tinguin un paper central en la preparació i aplicació del plans nacionals de drets humans. Al seu torn, el Comissari

Europeu de Drets Humans del Consell d'Europa va recomanar l'elaboració d'un estudi de referència (baseline study) com a pas previ a l'adopció dels plans d'acció nacionals de drets humans.

En aquest marc, el Govern de Catalunya va encarregar a l'Estructura de Drets Humans la preparació d'un projecte de **Pla de Drets Humans**. Després d'un any de debat en el si del Consell assessor i d'elaboració d'una diagnosi global de l'estat dels drets humans a casa nostra, s'enceta ara un procés de debat, consulta i participació a través d'àgores de drets humans (#ÀgoresDeDrets), que s'han de celebrar arreu del territori per a debatre les mesures i accions que proposa l'Estructura i que en un futur haurien de dur a terme el Govern i els poders públics.

Ara per ara, el Pla recull vint-i-sis drets agrupats en cinc blocs al voltant dels valors d'igualtat, pluralisme, participació, paritat, interseccionalitat i garantia. Respecte de cadascun d'aquests drets, caldrà definir les mesures concretes que configuren el Pla d'accions a desenvolupar pels poder públics catalans en els propers anys. [La pàgina web](#) de l'Estructura és l'eina es posa a disposició de les entitats i les persones organitzadores d'#ÀgoresDeDrets per tal que puguin accedir de forma ràpida i còmode al **Pla de Drets**.

Naturalment, un dels drets respecte dels quals caldrà definir mesures d'acció específiques és el dret a la salut. Un dret àmpliament reconegut a escala nacional i internacional, però que encara estem lluny d'haver assolit plenament, tant en les seves dimensions més nuclears, com ara el dret a l'assistència sanitària i el dret a la salut col·lectiva i l'equitat en salut, com en llur vinculació a altres drets socials, que requereix una estratègia de "salut en totes les polítiques", és a dir, alinear el conjunt de polítiques públiques per garantir a tota la ciutadania condicions de vida dignes i entorns generadors de salut. En aquest sentit, el diagnòstic elaborat en el marc del Pla proposa l'elaboració d'una nova llei general de salut que posi en valor el sistema públic, universal, integral i integrat, amb objectius de salut individual i col·lectiva, i no només d'atenció a la malaltia. A partir d'aquí s'apunten mesures tendents a establir un sistema de salut menys classista i medicalitzat i que posi l'accent en l'atenció primària i comunitària com a fonament d'una sanitat humanística, amb més equitat, eficiència i sostenibilitat. Així, per exemple, caldrà dissenyar i implementar un pla de salut que tingui en compte, amb els recursos i els objectius adequats, tots els determinants socials de la salut, incloent-hi aspectes ambientals com ara la crisi ecològica i el canvi climàtic, l'ocupació i el treball, i el conjunt de temes socials que conformen l'estat de benestar. També es destaca la necessitat de prioritzar la salut en totes les polítiques i reduir les desigualtats en salut, que no haurien de dependre solament del Departament de Salut. Un plantejament que només es podrà assumir si millora substancialment el finançament actual.

El 21 de gener l'Estructura va iniciar la participació pública per la **construcció del Pla de Drets Humans** amb una [presentació](#) al Museu Marítim de Les Drassanes, a Barcelona on es va insistir en [la necessitat d'enriquir el Pla](#) amb aportacions de les

persones i organitzacions que treballen temes de drets humans i moviments socials de base.

En aquest sentit, una de les funcions de l'Estructura és precisament coordinar una xarxa d'entitats socials per tal de recollir totes les propostes de millora i ordenar-les per tal d'elaborar una proposta encara més exhaustiva de les mesures necessàries per un Pla de Drets Humans a la mida del país. Per això, poques setmanes després, el 19 de febrer, representants de l'Estructura portaven el Pla al Comitè de Bioètica de Catalunya i assumien el compromís de prendre en consideració les recomanacions elaborades pel Comitè al llarg dels anys en l'elaboració de les propostes definitives del Pla de Drets Humans.

El procés de debat i consulta durarà fins el proper mes de juny i el mes de juliol es presentarà el Pla amb les propostes i observacions sorgides a les Àgores de Drets en un acte públic. Qualsevol persona o entitat interessada a organitzar una àgora relativa al dret a la salut –o a qualsevol dels drets que configuren el Pla- pot fer-ho adreçant-se a l'Estructura de Drets Humans de Catalunya (agora@estructuradh.cat).